

จตุตถัตถ์ปฐิสสมาส

จตุตถัตถ์ปฐิสสมาส คือ ตัปฐิสสมาสที่บทรหน้าประกอบด้วยจตุตถัตถ์วิภัตถ์ถูกย่อเข้ากับบทรหลังมี
บทรว่า ตทตถ, อตถ, หิต, เทยย เป็นต้น

ตัวอย่างรูปวิเคราะห้

ตทตถ-	กฐินสส ทุสส กฐินทุสส (อ.ผ้าเพื่อกฐิน) จิวรสส มุลย จิวรมุลย (อ.มูลค่าเพื่ोजิวร) อาคนตทกสส ฆตถ อาคนตทฆตถ (อ.ภัตตรเพื่อผู้จรรมา) คมิทสส ฆตถ คมิทฆตถ (อ.ภัตตรเพื่อผู้จะไป) ยาคุยา ตณทุลา ยาคุตณทุลา (อ.ข้าวสารเพื่อข้าวต้ม ท.) คิลานสส ฆสซซ คิลานฆสซซ (อ.ยาเพื่อคนไข้) สงฆสส ฆตถ สงฆฆตถ (อ.ภัตตรเพื่อสงฆ์) ปาสาทาย ทพพ ปาสาททพพ (อ.ทัพพสัมภาระเพื่อปราสาท)
อตถ-	สงฆสส อตถอ สงฆตถอ (วิหาโร) (ประโยชน์แก่สงฆ์) ยสส อตถอ ยทตถอ (ประโยชน์แก่สิ่งใด) ตสส อตถอ ตทตถอ (ประโยชน์แก่สิ่งนั้น)
หิต-	โลกสส หิตอ โลกหิตอ (อตถอ) (อ. ประโยชน์เกื่อกุลแก่โลก) พุททสส เทยย พุททเทยย (วตถุ) (อันบุคคลพึงถวายแต่พระพุททเจ้า)

ฝึกหาคำสมาสในธรรมบทอรรถกถา

สตถา ปน ตสมี นิสินนตเตเยว “อัย สเฐฐี ม อรทชิตพพฐฐาเน รทชติ, อห หิ
กปปสทสทสฐาทิกานิจตตาริ อสงเขยยานิ อลงกตปปฏิยตถ อตตโน สีส ฉินทิตวา อทชินี ออุปปาฐตวา
ททยมส์ ออุปพตเตตวา ปาณสม ปุตตทาริ ปริจจชิตวา ปารมิโย ปูเรนโต ปเรส ฐมมเทสนตถเมว
ปูเรสิ, เอส ม อรทชิตพพฐฐาเน รทชตีติ (จินเตตวา) เอก ฐมมเทสน กเถสิเยว ฯ

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงวิเคราะห์บทสมาสต่อไปนี้

๑. ทกฺขิโณทกํ (อ.น้ำเพื่อทักขิณา)
ตอบ. ทกฺขิณาย อุทกํ ทกฺขิโณทกํ
๒. จีวรมูลยํ (อ.มูลค่าเพื่อจีวร)
ตอบ. จีวรสุส มูลยํ จีวรมูลยํ
๓. เอตตตุโถ (ประโยชน์แก่สิ่งนั้น)
ตอบ. เอตสุส อตุโถ เอตตตุโถ
๔. ปรตฺตุโถ (ประโยชน์แก่ผู้อื่น)
ตอบ. ปรสุส อตุโถ ปรตฺตุโถ
๕. โมกฺขตุโถ (ประโยชน์เพื่อความหลุดพ้น)
ตอบ. โมกฺขสุส อตุโถ โมกฺขตุโถ